

3. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>. 4. Ясний розум сумнівів. URL: <https://blog.liga.net/user/orubitel/article/32952>.

УДК 657.6

Ю. Ю. Крігер, аспірантка 3 курсу

Науковий керівник: **Ю. Б. Слободяник**, д-р екон. наук, професор

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, м. Київ, Україна

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА УМОВИ ДЛЯ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Ключові слова: *аудит ефективності, INTOSAI, розвиток.*

Аудиторська діяльність має свою вікову історію. Спочатку вона існувала у вигляді контролю за наповненням та витратами з державних скарбниць. Надалі розвивалась економіка: утворювались нові форми власності, змінювались економічні відносини між суб'єктами, створювались новітні технології. Усе це стимулювало розвиток контролю, зокрема і його виду – аудиту. Не малу роль відіграла й політика країн та форми правління всередині них, а також і війни. Аудит розвивався під впливом різних чинників, а також утворювались його нові форми.

Так, після Другої світової війни країни, що воювали, перебували в жахливому економічному та соціальному становищі. Голод, розруха спонукали уряди до швидких та раціональних дій. Приватні підприємства були розорені – єдиним виходом стала дотація їхньої діяльності з бюджету країн. Також багато підприємств будувались країнами з нуля: це давало нові робочі місця та ресурси для нормальної життєдіяльності людей. Усе це призвело до збільшення частки державних підприємств та появу нового напрямку контролю щодо ефективного використання бюджетних коштів.

У 1953 році було створено Міжнародну організацію вищих органів аудиту (INTOSAI), метою якої стало започаткування такої платформи, де б організації-члени могли обмінюватись досвідом задля розвитку аудиту в державному секторі. Колективна робота INTOSAI, що тривала понад двадцять років, та вплив певних економічних, політичних та соціальних факторів, таких як стрімкий економічний розвиток, націоналізація банків та страхових компаній (що збільшило вплив держави), зацікавленість громад щодо раціональності та ефективності розподілу витрат урядом – стало причиною зародження нового напрямку в аудиті – аудиту ефективності. У 1977 році на конференції INTOSAI вперше він був зафіксований у Лімській декларації керівних принципів аудиту державних фінансів [1], а надалі дана форма аудиту відображена в стандартах INTOSAI. На сьогодні організація налічує 201 країну-учасницю (з них 195 повноправних, 5 асоційованих та 1 афілійований члени організації) та веде активну роботу щодо покращення стандартів.

Передумовами виникнення аудиту ефективності стали процеси саме в бюджетній сфері – він діє та розвивається більшою мірою для перевірки економічного, ефективного та результативного управління державного сектору економіки (уряду, його програм, витрачання бюджетних коштів, діяльності державних підприємств тощо). Але з часом дедалі більше приватних підприємств почало нарощувати свою потужність на ринку та стали зацікавленими в цій формі аудиту, адже в результаті можна отримати експертну думку про раціональність розподілу коштів, ефективність використання ресурсів, прогрес у досягненні поставлених цілей.

В Україні така форма аудиту була вперше затверджена Постановою Кабінету Міністрів № 1017 від 10 серпня 2004 року «Порядок проведення органами державної контрольно-ревізійної служби аудиту ефективності виконання бюджетних програм» [2]. Водночас у розвинених країнах світу в проведенні аудиту ефективності зацікавлений сам уряд, щоб їхня робота ставала більш ефективною, приватні підприємства – для того, щоб стати успішнішими. Професор Ю. Б. Слободяник зазначає, що ця форма аудиту фокусується на

сферах, які є найбільш важливими для громадян і мають найкращий потенціал для поліпшення, а також забезпечує конструктивні стимули для вжиття відповідних заходів відповідальними сторонами [3]. З огляду на це, можемо сказати, що така форма аудиту може проводитись у будь-якій галузі економіки, яка цього потребуватиме, незалежно від форми власності підприємства, при цьому використовувати загальноприйняті стандарти, а також буде здійснювати позитивний вплив на його функціонування.

Взявши до уваги міжнародний досвід, ми бачимо, що аудит ефективності є поширеною формою аудиту. До прикладу, у Сполучених Штатах Америки, Канаді, Великій Британії він є систематичним процесом, а отже, відбувається не одноразово, а з певною періодичністю. Інформація, яка надається у звітах, призначена не лише для отримання оцінки результатів діяльності, а і для того, щоб уряд міг зробити корективи у своїй діяльності. При наступній перевірці аудиторі аналізують виконання рекомендацій, які були надані в попередньому звіті. Слід відзначити, що аудит ефективності в цих країнах має своє нормативно-правове регулювання, яке дає можливість аудиторам діяти більш професійно, на основі відповідних стандартів.

Необхідність аудиту ефективності в сучасному світі зумовлена конкуренцією в приватному секторі та вищим попитом на краще управління. У свою чергу, і прагнення компанії мати високий статус на ринку та здійснювати свою діяльність більш ефективно є ще одним фактором для розвитку цієї форми аудиту.

Отже, аудит ефективності має свою певну історію становлення та розвитку: своє підґрунтя та напрацювання щодо вдосконалення. На нашу думку, Україна має всі можливості для його активного проведення. Спираючись на міжнародну практику, можемо зауважити, що розробка чіткого нормативно-правового регулювання аудиту ефективності для встановлення правил, процедур його проведення (можлива імплементація стандартів INTOSAI), створення освітніх програм для підвищення кваліфікації аудиторів, адже така форма аудиту вимагає більшого досвіду та знань, при цьому стимулювання суспільного інтересу за діяльністю уряду (особливо в витратах з бюджету), а також зацікавленість самого уряду в його проведенні для здійснення своєї діяльності більш ефективно, економічно та результативно – пришвидшить розвиток аудиту ефективності в Україні.

Список використаної літератури: 1. The Lima Declaration of Guidelines on Auditing Precepts URL: <https://www.internationalbudget.org/publications/united-nations-intosai%E2%80%99s-lima-declaration-of-guidelines-on-auditing-precepts>. 2. Порядок проведення органами державної контрольно-ревізійної служби аудиту ефективності виконання бюджетних програм : Постанова Кабінету Міністрів № 1017 від 10 серпня 2004 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/7850294>. 3. Слободяник Ю. Б. Державний аудит ефективності: проблема визначення критеріїв. *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія* : матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Тернопіль, 28 грудня 2018 р.). Тернопіль : ТНЕУ, 2018. С. 166-169. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/35180/1/%d0%97%d0%b1%d1%96%d1%80%d0%bd%d0%b8%d0%ba_28-12-2018.pdf#page=166.

УДК 657

І. С. Давиденко, здобувач вищої освіти, група МФАМп-201

Науковий керівник: **Т. А. Гоголь**, д-р екон. наук, професор, професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ АУДИТУ

Ключові слова: *аудит, міжнародні стандарти аудиту, розвиток аудиту, міжнародна федерація бухгалтерів.*

Розвиток аудиту у світі має довгий історичний шлях, в процесі якого відбувалися його становлення, визначення економічних засад, формування нормативно-правової бази.

Формування нормативної бази у вигляді міжнародного набору стандартів аудиту почалося з 1969 року з публікації звітів, присвячених міжнародному аудиту, які були підготовлені Міжнародною дослідницькою групою бухгалтерів на основі порівняння